

IMPACTUL CULTURII INFORMAȚIEI ASUPRA UTILIZATORILOR DOCTORANZI (STUDIU DE CAZ)

Georgeta Ghenghea, Zinaida Stratan, Natalia Zavtur
Biblioteca Tehnico-științifică a UTM

Abstract: *Doctoranzii constituie grupul de utilizatori ai bibliotecii universitare cu cerințe informaționale sporite pentru cercetarea științifică. În contextul renovării accelerate a informației, biblioteca se obligă s-i instruiască sistematic în vederea utilizării noilor resurse documentare. Un sondaj de probă al doctoranzilor, organizat de BTȘ UTM, sugerează direcțiile de lucru ale bibliotecii vizavi de nevoile de informare și nivelul competențelor informaționale ale doctoranzilor.*

Cuvinte cheie: biblioteca, cultura informației, doctoranzi, instruire informațională, sondaj.

Cercetarea este unul din vectorii principali ai dezvoltării lumii contemporane. Pe cercetare se bazează dezvoltarea economică, politică și socială, progresul tehnico-științific, previziunile de viitor. În Strategia Națională „Moldova 2030” ca măsură de sporire a eficienței proceselor economice se prevede stimularea investițiilor în sectorul de cercetare și dezvoltare, iar printre indicatorii naționali ai Obiectivelor Dezvoltării Durabile se regăsesc cheltuielile pentru cercetare și dezvoltare și ponderea cercetătorilor [1].

Universitățile, având drept direcție de activitate cercetarea științifică, își asumă responsabilități mari în această privință. Sarcinile Universității Tehnice din Moldova (UTM) în domeniul cercetării sunt clar stipulate în Planul de dezvoltare strategică instituțională pe anii 2016-2020. Se prevede: „Aplicarea unei abordări pro-active în ceea ce privește motivarea și susținerea cadrelor didactice în cercetarea științifică, în activitatea de inovare-dezvoltare și transfer tehnologic” [2].

Biblioteca Tehnico-științifică (BTȘ) a UTM se aliază politicii universitare în domeniul cercetării științifice prin obligația de a asigura informațional și documentar cercetătorii. Vizavi de deservirea diferențiată o atenție deosebită se acordă utilizatorilor doctoranzi, aceștia având cerințe informaționale specifice.

În ultimii ani s-au întreprins măsuri importante de lucru cu doctoranzii, mai ales, în ce privește informarea și instruirea informațională. S-a stabilit contactul direct individual cu ei. Prin intermediul oficiului bibliotecii *Resurse electronice* sunt transmise mesaje e-mail referitoare la resursele informaționale noi, înscrierea la conferințele web, organizate de distribuitorii de baze de date. Au fost inițiate seminare tematice de cultura informației, susținute de oficiul *Resurse electronice* și de serviciul *Bibliografie. Documentare științifică*. Printre teme se numără: „Particularități de căutare în baze de date științifice”, „Utilizarea resurselor

informaționale de pe platforma SpringerLink”, „Criterii de selectare a revistelor științifice adecvate pentru cercetare”, „Informare bibliografică”.

Interesul pentru activitățile de instruire ale bibliotecii este în creștere. Dacă în anul 2016 s-au organizat 2 seminare pentru doctoranzi, la care au participat 13 persoane, în anul 2017 s-au produs 4 seminare, numărul participanților fiind de 66 persoane [3; 4]. Și-au dat concursul la aceste activități școlile doctorale: „Știința alimentelor”, „Știința calculatoarelor, electronică și comunicații”, „Inginerie civilă”. Organizarea seminarelor se desfășoară cu susținerea *Direcției Doctorat. Postdoctorat și a Școlilor doctorale*.

Doctoranzii beneficiază și de serviciile comune ale bibliotecii: acces la baze de date, la colecția electronică de documente, la materialele cu caracter metodologic destinate formării culturii informației (accesibile direct și online prin intermediul site-ului bibliotecii), servicii de referință, activități expoziționale, împrumutul publicațiilor etc.

În contextul studierii impactului bibliotecii asupra doctoranzilor, biblioteca a lansat un chestionar pe platforma Survey Monkey.com. Acesta a fost expediat pe adresele personale ale doctoranzilor. S-a cerut încadrarea în termenul de evaluare *11 iunie - 11 iulie, 2018*. Cu regret, rata de participare nu a fost semnificativă (16 persoane). Poate că perioada nu a fost potrivită – sfârșitul anului de învățământ, poate că a trebuit de pus accent mai mare pe aspectul de antrenare a respondenților în sondaj? Este o primă experiență a bibliotecii privind intervierea online și, dincolo de „regulă”, insistăm să o descriem pentru că *rezultatele sunt elocvente, desigur, fără a le transpune asupra grupului de utilizatori – doctoranzi, în ansamblu. Datele vor fi prezentate în procente, așa cum sunt oferite de platforma electronică (trecând peste rigorile sociologice)*.

Chestionarul intitulat „*Evaluarea culturii informației a doctoranzilor UTM*” a cuprins 10 întrebări, cât a permis gratuit platforma. Ne-a interesat cum este apreciată importanța informației și a bibliotecii de către doctoranzi, care este nivelul competențelor lor informaționale.

Astfel, la întrebarea, dacă *succesul activității de cercetare depinde de resursele informaționale utilizate*, au spus „*da*” 87,5% respondenți, „*parțial*” - 12,5%. De aici, se desprind două concluzii: a/ doctoranzii apreciază valoarea informației; b/ cererea privind resursele informaționale este reală.

Valoarea informației a fost concretizată și de răspunsurile la a doua întrebare vizavi de faptul *ce fel de informație se preferă: volum sporit, informație relevantă, informație de calitate, informație aprofundată*. Mai bine de jumătate a de respondenți a spus *informație de calitate* (62,5%). Noțiunea de calitate este largă, dar cu siguranță este vorba de ceva bun, valoros.

La întrebarea „Cum credeți, utilizarea mai multor canale informaționale avantajează munca DVS de cercetare?”, 100% au răspuns „da”. Acest răspuns sugerează ideea că și biblioteca va fi solicitată, deoarece ea face parte din multitudinea canalelor/resurselor informaționale ale societății.

Întrebarea a patra a cerut subiecților să specifice după ce criterii caută informația. Cel mai des menționate au fost criteriile: la temă - 87,5%, după cuvinte-cheie - 75%, după subiecte - 56,3%. Concomitent, se caută și după titlu, autor, tipul publicației, în proporție de cca 50%. Mai puțin contează criteriul „limba documentului” (25%), rezultat îmbucurător, fiindcă la selectarea informației, cu adevărat, prevalează valoarea de conținut, or folosirea resurselor de informare în diferite limbi lărgeste orizontul de cercetare și cunoaștere.

Întrebarea a cincea a cerut respondenților să-și autoaprecieze competențele de utilizare a resurselor informaționale ale bibliotecii, în parte, folosind o scală de evaluare de la 1 la 5, în creștere. Răspunsurile au demonstrat că cele mai bune competențe sunt acelea de folosire a colecției electronice de documente (Materiale editate la UTM, Literatura electronică), și-au acordat note de „4” și „5” 70% din respondenți. Alte 70% știu bine cum să utilizeze cataloagele pe fișe (notele „3” și „4”). Celelalte rezultate nu sunt impresionante. Competențe de nota „4” în accesarea bazelor de date străine au fost menționate de 25% respondenți, iar de nota „3” - 38%. Baza de date Springer, în particular, pe nota „4” știu s-o utilizeze 19%, iar pe nota „1” - 25%. Catalogul electronic PRIMO îl utilizează pe nota „1” 38% din respondenți.

Datele de mai sus vorbesc despre insuficiența competențelor de utilizare a bazelor de date, ceea ce, cu siguranță, se răsfrânge negativ asupra cererii de informație. Cât privește competențele slabe de accesare a catalogului electronic PRIMO, e mai curând o confuzie, pentru că este vorba despre catalogul electronic OPAC al BTȘ, care fără îndoială se folosește activ, doar că nu se cunoaște faptul, că el este intercalat pe platforma electronică PRIMO, care face simultan căutarea resurselor informaționale în OPAC al BTȘ și în cataloagele încă a 6 biblioteci universitare din RM.

Întrebarea despre utilizarea motoarelor de căutare la resursele web academic a demonstrat că acestea sunt utilizate de 38% respondenți.

La fel, 38% de subiecți cunosc ce reprezintă *Instrumentul Bibliometric Național*.

Majoritatea doctoranzilor (81,2%) nu întâlnesc greutate în alcătuirea referințelor bibliografice.

Întrebați, dacă ar fi să evalueze o lucrare științifică conform unui șir de criterii, ce procent ar acorda utilizării resurselor informaționale, respondenții au spus – 52%.

Cele mai sugestive doleanțe ale respondenților au fost următoarele:

- extinderea accesului la informația științifică;
- accesarea bazelor de date științifice la distanță;
- permiterea descărcării materialelor cu caracter științific;
- organizarea instruirii informaționale aprofundate.

Printre sugestii au fost regăsite și câteva expresii de mulțumire și apreciere înaltă a muncii bibliotecii.

Concluziile la tema comunicării sunt:

1. Doctoranzii reprezintă o categorie de utilizatori importantă, or deservirea lor diferențiată este o sarcină oportună a bibliotecii.

2. Doctoranzii manifestă nevoi de informare sporite, apreciind înalt valoarea informației.

3. Biblioteca trebuie să studieze aprofundat cerințele informaționale ale doctoranzilor, competențele lor de operare cu informația și să-și elaboreze programe dedicate de lucru în această direcție.

4. Biblioteca trebuie să întreprindă măsuri de sensibilizare a doctoranzilor pentru colaborare vizavi de interesul comun de îmbunătățire a deservirii informaționale.

Referințe bibliografice:

1. *Nota de concept privind viziunea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030”* [online]. [accesat 26.11.2018]. Disponibil: <https://cancelaria.gov.md/ro/advanced-page-type/shd-moldova-2030>

2. *Planul de dezvoltare strategică instituțională a Universității Tehnice a Moldovei 2016-2020* [online]. [accesat 26.11.2018]. Disponibil: <https://utm.md/senatul/strategia-utm-2016-2020-23.07.17.pdf>

3. *Raport de activitate 2016* / Universitatea Tehnică a Moldovei, Biblioteca Tehnico-științifică. Chișinău, 2017.

4. *Raport de activitate 2017* / Universitatea Tehnică a Moldovei, Biblioteca Tehnico-științifică. Chișinău, 2018.